

KULTURA

otkriva

Grobište Avara i Slavena kod Beča

BEČ, 24. travnja – Austrijski arheolozi pronašli su veliko grobište Avara i Slavena na gradilištu buduće bečke zabilaznice, što predstavlja prvi dokaz o zajedničkom životu Avara i Slavena na tome području. »Do sada smo držali da su se Slaveni doselili u područje južno od Dunava tek nakon što je Karlo Veliki, potkraj 8. stoljeća, srušio avarsko carstvo«, objasnio je voditelj iskopavanja Franz Sauer. »Pomoću datiranih kovaničica koje smo ondje pronašli pokazalo se da nije bilo nikakva prekida, nego da je postojao prijelaz u populaciji.« Grobišta omogućuju da se rasvijetli povijest obaju naroda u toj regiji. Avari su nastanjivali i kontrolirali to područje u 7. i 8. stoljeću poslije Krista. Grobovi su im bili bogato opremljeni: ogrlicama od staklenih perli, prstenjem, narukvicama. No, Avari su sa sobom u grob na dugo putovanje u carstvo mrtvih nosili i jela. Uglednike su u grob morali pratiti i njihovi jahači konji. Kosturi i grobni predmeti bit će brižljivo pohranjeni, ispitani i dokumentirani u bečkom Arsenalu. (APA/Hina)

arheologija

Izložba o Žumberku gostuje u Sloveniji

ZAGREB, 24. travnja – Izložba »Oživljene kulture – arheološka otkrića na Žumberku« bit će otvorena u četvrtak u galeriji Cankarjevog doma u Ljubljani. Riječ je o izložbi kojom Arheološki muzej Zagreb i Muzej grada Zagreba predstavljaju rezultate iskopavanja u Žumberku proteklih 20-ak godina, a autori su joj Zoran Gregl i Želimir Skoberne. Prve vijesti o arheološkim nalazima na Žumberku datiraju u 19. stoljeće, a sustavna istraživanja počela su tek 1982. kada arheolozi istražuju ranocarsku nekropolu na položaju kod sela Gornja Vas u kojoj je otkriveno paljevinsko groblje koje je dalo nalaze urni u obliku kuće i gotovo potpuno sačuvane staklene urne. Otkriveno je još nekoliko sličnih nekropola u selu Bratelji dok je lokalitet Mrzlo polje u početnoj fazi istraživanja. Izložba pokazuje i nalaze s prapovijesnog grobišta kod sela Budinjak što taj lokalitet stavlja u red vodećih u ovom dijelu Europe. K. R.

Zdjelasta kaciga otkrivena na lokalitetu Budinjak

knjige

Predstavljen »Sok od velebilja« Veselka Koromana

ZAGREB, 24. travnja – Zbirka »Sok od velebilja« pjesnika, pripovjedača, romanopisca, esejista, književnog kritičara, putopisca i književnog povjesničara Veselka Koromana (rod.1934.) predstavljena je u Društvu hrvatskih književnika. Knjiga donosi 52 pjesme svrstane u dvanaest ciklusa. Pjesme nove zbirke, koje je autor pisao u od 1998. do 2000., svrstane su i naslovljene prema broju zvijezda u zodiacu i apostolima. Naslov svake pjesme je i njezin prvi stih. Koromanova poezija nastaje u suglasju s pisanjem i s disanjem, on razgovara s prirodom i živi sinestezijski s vjetrovima, ukusima i mirisima, istaknuo je Tonko Maroević. Književnik Nikica Petrak ocijenio je da je to najbolja Koromanova zbirka pjesama dosad. Koroman nije hermetičan, kakvim ga neki kritičari smatraju, a njegova je poezija najjasnija kada se čita »između dva zarezra, a ne stih po stih«. Zbirku je objavila Hrvatska kulturna zaklada »Hrvatsko slovo«. Stihove na promociji čitali su sam autor, Nikica Petrak i glumac Tomislav Martić. (Hina)

SKUPOVI – Međunarodni znanstveni skup o Marku Maruliću u Splitu

EVANGELISTAR U NOVOM SVJETLU

Svjetski priznati marulolozi razmatrali su Marulićevu recepciju izvan Evangelistara / Nagradu »Judita« dodijeljena je akademiku Milanu Mogušu za »Rječnik Marulićeve Judite«, »Davidias« Luciani Borsetto za prijevod »Judite« na talijanski, dok je nagradu »Slavić« dobio Gordan Nuhanović za knjigu »Liga za opstanak«

SPLIT, 24. travnja – Dvodnevni Međunarodni znanstveni skup o Marku Maruliću u srijedu je u splitskom Zavodu HAZU-u zatvoren izlaganjem nekoliko stručnjaka koji su razmatrali Marulićevu recepciju, izvan Evangelistara. Prof. dr. Istvan Lokos govorio je o temi salonske motivacije u »Kantici ali pjesni Juditinoj«. U svom radu Lokos tvrdi kako je »Kantika« prema strukturi slična psalmima. Osim toga, mađarski marulolog Lokos naglašava, da u tom tekstu nalazimo i psalamsku motivaciju. Nadalje, autor je komparativno pokušao analizirati spomenutu motivaciju u tekstu »Kantika« i u nekim psalmima. Mr. Bratislav Lučin izlagao je o tekstološkim i hermeneutičkim prinosima Marulićevoj »Suzani« koja je sačuvana u dva rukopisa. »Svrha moga rada bila je pokazati kako se čitanje i razumijevanje »Suzane« može unaprijediti upravo uspostavljanjem teksta prema načelima kritičke tekstologije. U nastavku rada znanstvenog skupa marulolog Mirko Tomasić govorio je o jedinom Marulićevom meceniju Dujmu Babilstrliču. Francisco Javier Juez Galvez pozabavio se madridskom disertacijom fra Bruna Raspudića o Marku Maruliću iz 1957. godine. Znanstveni, književni i izdavački program Marulićevih dana bit će svečano zatvoren u četvrtak u dvorani franjevačkog samostana u Sinju književnom večeri.

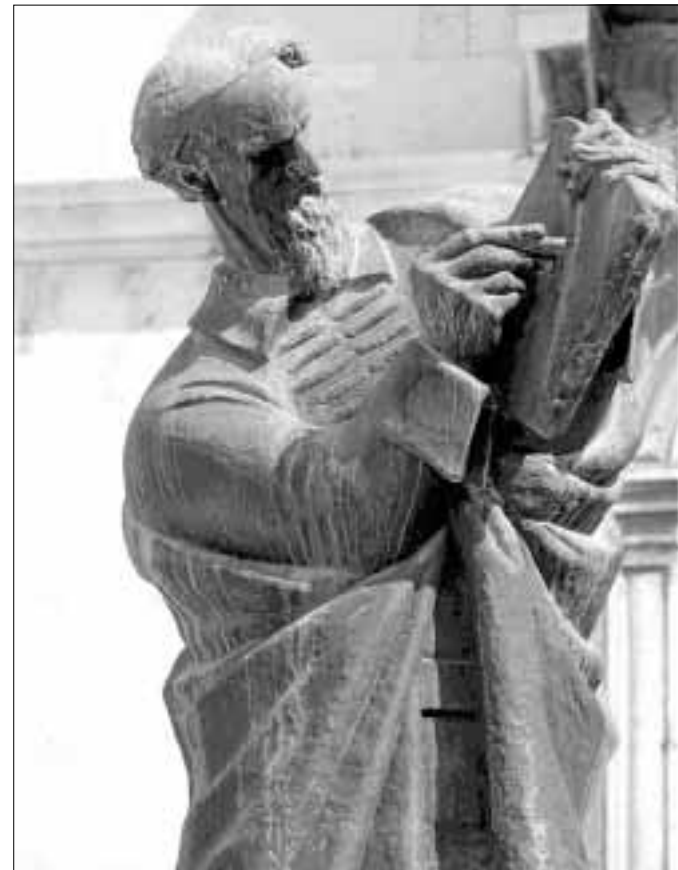
Program je nastavljeno otvaranjem dvodnevno Međunarodnog znanstvenog skupa o Marku Maruliću što ga organiziraju splitski Književni krug i Centar Marulianum. I ove godine ugledni stručnjaci i znanstvenici iz petnaestak europskih zemalja razmatraju Marulićevu bogatu književnu ostavštinu s posebnim osvrtom na Evangelistar, jedno od najvažnijih i najzanimljivijih Marulićevih djela na latinskom jeziku koji je tiskan 1516. Charles Bene iz Francuske nije sudjelovao u radu znanstvenog skupa, ali je priložio svoj rad koji je pročitao Mirko Tomasić.

U svom opsežnom radu Bene razmatra duhovno bogatstvo Evangelistara koje je knjizi donijelo veliki uspjeh i zajamčilo prijehode, a služilo je kao i vrsta duhovne utjehe progonjenim katolicima. Mr. Neven Jovanović pokušao je istražiti Marulićev latinski stil koji se danas, stjecajem okolnosti, našao u drugom

planu i u rijetkom žarištu stručnog istraživanja. Za Marulića je latinski bio umjetnički jezik, tvrdi Jovanović, pa se pisac na tom jeziku znao vrlo dobro i različito izražavati.

O temi životinjske naravi demona u Marulićevom Evangelistaru u odnosu na srednjovjekovne bestijarije izlagao je prof. dr. Vinko Grubišić sa sveučilišta Waterloo u Kanadi. Z razliku od većine bestijarija koji donose pozitivne i negativne osobine pojedinih životinja koje spominje Biblija, Marulić inzistira na njihovim negativnim životinjskim osobinama. »Na primjeru životinja Marulić ukazuje na demonske sile«, tvrdi Grubišić ukazujući na glavnu razliku između bestijarija i Marulićeva Evangelistara. U Splitu su, između ostalih, izlagali i Stjepan Lukač, Ivo Franke, Franz Leschinikohl i drugi

Mira Jurković

Objeltnički koncert: S prazvedbe Papandopolove »Podnevne simfonije« Foto:Vjesnik/ Ivan Šebelj

KONCERTI – Dostojno proslavljena obljetnica Koncertne direkcije Zagreb

GLAZBENA VEČER ZA PAMĆENJE

Obilježavajući 50-godišnjicu rada, Koncertna direkcija Zagreb u ciklusu »Svijet glazbe« prazvela je »Podnevnu simfoniju« Borisa Papandopula / Pod ravnanjem Vladimira Kranjčevića nastupio je sjajan Slovenski komorni zbor i solisti Arnela Golac-Rilović, Martina Tomčić, Tvrtko Stipić i Ozren Bilušić te recitator Zlatko Crnković

Nenad Turkalj

Utorak je u Koncertnoj dvorani »Vatroslav Lisinski« Koncertna direkcija Zagreb na najljepši način prazvela pedeset godina svoga za hrvatsku glazbenu kulturu, više nego korisnog rada. Proslava je u foajeu Velike dvorane započela svečanom sjednicom Predsjedništva, uz velik broj prisutnih glazbenih i kulturnih djelatnika i predstavnika vlasti. Održani su prigodni govori i podijeljena priznanja, podsjetilo se na plodnu djelatnost ove ustanove koja ne samo posreduje umjetnike i glazbene i kazališne ansamble iz inozemstva, i odlazak naših u svijet, nego već tri deset godina u svome krugu putem Muzičkog informativnog centra njeguje veoma korisnu dokumentarnu i izdavačku djelatnost.

Sjajni Slovenski komorni zbor

Svečanost se nastavlja koncertom u ciklusu »Svijet glazbe«, čijim je programom na najljepši način upozoreno na rad Koncertne direkcije Zagreb: gostovao je sjajni Slovenski komorni zbor, a pod ravnanjem maestra Vladimira Kranjčevića među ostalim prazvede-

no je djelo jednog od najvećih hrvatskih skladatelja Borisa Papandopula. U prvome dijelu večeri čuli smo »Dodolice«, pučki obred za sopran, glasovir i djevojački zbor, rano djelo tada 26-godišnjeg skladatelja, ali već jedno od njegovih majstorskih opusa. Pa makar u zaledu te Papandopolove skladbe naziremo odraze jednog Stravinskog, radi se ovdje o sjajno artikuliranome vokalnomo djelu, uz rafiniranu glasovirsku dionicu, a to sve prožeto tek naznakama folklornih obilježja. Pod rukom maestra Kranjčevića tekla je izvršna izvedba slovenskih gošći i naše mlade sopraniste Miljenke Grdjan koja je suvereno izvodila zahjetne visoke dionice s posebno lijepim dugačkim diminuendom. Za klavirrom je bio autoritativni Vladimir Krpan.

U znaku »Podnevne simfonije«

Drugi dio večeri pripao je prazvedbi opsežne Papandopolove vokalne simfonije za četiri solista, recitatora i mješoviti zbor a capella, skladane 1980. na stihove »Podnevne simfonije« Miroslava Krleže. Poslušali smo djelo još na generalnom pokusu, i na koncertu se ponovno uvjerili u majstorstvo našeg velikog skladatelja koji je jednako vladao skladateljskim zanatom, kao što je znao prodrijeti i u suštinu skladanog književnog predloška. Opravdano se za pjesnikove didaskalije posluzio recitatorom, brojnim vokalizmima zborra stvarao je atmosferu dočarani tekstem, a majstorski je primjenjivao česte elemente tonskog slikanja stihovima opisanih zbivanja u podnevnoj prirodi.

Vrhunac Kranjčevićeva dirigentskog umijeća Sama je izvedba bila jedan od vrhunaca maestra dirigentske umješnosti, ali mu je takav domet bio omogućen i suradnjom sa zborom sasvim iznimne kvalitete, kao i s dobrim solističkim kvartetom, posebno s odličnom sopranisticom Adelom Golac-Rilović. Ona je suvereno iznijela i najvrtloglavije fraze »koloraturne golubice«; uz nju je lirski dijelove partiture veoma tople ispjevala mlada mezzosopranska Martina Tomčić. Kao solisti nastupili su i tenor Tvrtko Stipić te u eksponiranoj dionici basa Ozren Bilušić. Tekst je čitao glumac Zlatko Crnković. Obje izvedbe ispraćene su dugotrajnim odobravanjem dobro posjeđene dvorane.

IZLOŽBA »TRI JEZIKA - TRI PISMA« U BERLINU

BERLIN, 24. travnja (Od Vjesnikova dopisnika) – U središnjoj njemačkoj knjižnici za slavenske jezike i literaturu, berlinskoj Državnoj knjižnici (Staatsbibliothek zu Berlin) u četvrtak će biti otvorena izložba »Tri pisma – tri jezika«, kojom će biti prezentirana hrvatska pismenost od njezinih početaka do danas.

Berlinskoj publici će do 8. lipnja biti predstavljeni spomenici hrvatske pisane kulture i tiskana izdanja, posebice ona na glagoljici. Autori izložbe su Anica Nazor, Josip Bratulić i Mirko

Tomasović. Izložke u berlinskom izložbenom prostoru, kao i katalog, priredio je dr. Zvonko Pepelić stručni referent za jugoistočnu Europu Državne knjižnice u Berlinu. Koordinator toga reprezentativnog postava je Srećko Lipovčan. Cijelokupni projekt pripremili su Staroslavenski institut u Zagrebu i Nacionalna i sveučilišna knjižnica u suradnji s Ministarstvom kulture i Ministarstvom vanjskih poslova Republike Hrvatske, a glavni sponzor je »Pliva«.

Branko Madunić

U Cannesu 22 filma

PARIZ, 24. travnja – Dvadeset i dva filma iz petnaest zemalja natjecat će se za Zlatnu palmu na 55. međunarodnom filmskom festivalu u Cannesu, koji se održava od 15. do 26. svibnja – izjavio je u srijedu umjetnički direktor festivala Thierry Fremaux, zadužen za odabir filmova za službeni program. Među odabranim naslovima, na ovogodišnjem filmskom festivalu u Cannesu, bit će prikazani i filmovi »Sin« belgijskih redatelja Luca i Jean-Pierre Dardenne, »All or nothing« i »Sweet Sixteen« britanskih redateljskih zvijezda Mikea Leigha i Kena Loacha, »Spider« Kanadanina Davida Cronenberga te »Pijanist« francuskog redatelja Romana Polanskog. (Hina/AFP)

KNJIGE – Tiskano kapitalno izdanje »Antika« Nenada Cambija

PRVA SINTEZA ANTIČKE UMJETNOSTI

ZAGREB, 24. travnja – Kao sedmu u nizu biblioteke Pobjest umjetnosti u Hrvatskoj Naklada Ljevak i Institut za povijest umjetnosti svečano su u srijedu u Preporodnoj dvorani predstavili kapitalno izdanje »Antika« Nenada Cambija, znanstvenika svjetske reputacije, pisca britka i pitka pera.

Izlazak luksuzno opremljene knjige s više od 489 fotografija u boji, u ime izdavača pozdravio je Zdenko Ljevak zahvalivši se uredniku Milanu Miriću, istaknuvši da je riječ o pravoj svečanosti za hrvatsku kulturu. Prvi je put, kako je pojasnila ravnateljica Instituta za povijest umjetnosti Ivanka Reberski, sintezno obradeno razdoblje antike (Grčka civilizacija, rimska civilizacija, Kasnoantička i starokršćanska civilizacija i Kraj antike), te je riječ o doista pionirskom poduhvatu kako za arheologiju tako i za povijest umjetnosti, kulturnom događaju kojeg valja pozdraviti s udivljenjem!

»Probijajući se kroz golemu građu, šikaru fragmenata i podataka, autor je obradio svu složenost i problematiku umjetničke produkcije antike – skulpturu, arhitekturu i slikarstvo, podjednako se la kočom krećući prostorima sjevera i juga. Ne čudi, istaknula je dr. Reberski, da je ovo djelo pisano izvanrednom znanstvenom akribijom – djelo autora impresivne međunarodne biografije – dugogodi-

njen ravnatelj Arheološkog muzeja u Splitu, stalnog profesora klasične i starokršćanske arheologije na Filozofskom fakultetu u Zadru, pisca nebrojanih članaka i knjiga, pionira podvodne arheologije, istraživača i organizatora znanstvenih skupova, te predavača na brojnim stranim sveučilištima.

O kapitalnoj vrijednosti knjige govorili su i prof. dr. Žarko Domiljan, urednik ediције, kao i ravnatelj Arheološkog muzeja Zagreb Ante Rendić Miočević koji je istaknuo da u knjizi neće uživati samo znanstvena publika, već poradi njezine pitkosti svatko ko ga zanima ovo temeljno razdoblje europske povijesti. Svečanim koncertom – odabranim arijama Franza Schuberta, promociju su na posljedku uveličali Đorđe Staneti na glasoviru i Marko Špehar (bas).

Marina Tenžera

